

OHJEITA EROAVALLE

Ohjeita eroavalle

1. Ero

1.1 Avioero

Ensimmäinen hakemus

Avioeroa koskeva asia pannaan vireille käräjäoikeudelle toimitettavalla kirjallisella hakemuksella. Sen voivat tehdä puoliset yhdessä tai toinen puoliso yksin. Hakemus haetaan ja jätetään käräjäoikeuden kansliaan joko itse tai valtuutetun asiamiehen toimesta. Hakemus voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostina.

Harkinta-aika

Harkinta-aika alkaa siitä, kun yhteinen avioerohakemus on jätetty tai toisen puolison tekemä hakemus on annettu toiselle puolisolle tiedoksi. Hakemuksen tiedoksiantamisesta huolehtii käräjäoikeus. Harkinta-aika on kuusi kuukautta.

Toinen hakemus

Puolisot tuomitaan avioeroon, kun kuuden kuukauden harkinta-aika on kulunut umpeen ja puoliset yhdessä tai toinen heistä vaatii avioeroa uudella hakemuksella, joka edellisen tavoin toimitetaan käräjäoikeuteen.

Avioeroasia raukeaa, jos vaatimusta avioeroon tuomitsemisesta ei ole tehty vuoden kuluessa harkinta-ajan alkamisesta.

Ilman harkinta-aikaa puolisoilla on oikeus saada avioero, jos he ovat asuneet keskeytyksettä erillään viimeiset kaksi vuotta.

1.2 Avoero

Avoliitosta erottaessa ei tarvita kenenkään muun päätöstä kuin asianosaisten itsensä. Eroon liittyvät muut asiat, kuten lapsen asiat ja omaisuuden jako, tulee tällöinkin järjestää niihin liittyvien säädösten mukaan.

2. Erosta selviytyminen

Eron voi nähdä prosessina, joka alkaa eron pohdinnasta ja päättyy erosta toipumiseen. Niin lapsella kuin aikuisellakin on tietyt etenemiseen liittyvät vaiheensa erossa ja sen käsittelyssä. Jokainen vaihe tulee käydä rauhassa itsensä kanssa läpi. Monesti eroava haluaa mahdollisimman nopeasti ja kiireellä ratkaista kriisin tuomat ongelmat. Silloin on vaarana, että asioita jää selvittämättä. Vihan ja katkeruuden tunteisiin voi myös jäädä kiinni. Ero voi muodostua vakavaksi uhaksi ihmisen hyvinvoinnille, jos hän ei halua tai kykene kohtaamaan ja läpikäymään eron esiin nostamia tunteita

Ihmisen aiemmat elämäkokemukset vaikuttavat siihen, miten hän eron kokee ja miten siitä selviää. Reaktioihin vaikuttaa eroon johtaneiden syiden ohella tapa, jolla erotaan. Eroamiselle on tyypillistä puolisoiden eron eriaikaisuus. Aloitteentekijä on voinut jo pitkään pohtia eroa ja työstänyt eroon liittyviä tunteita.

Sokkivaihe

”Ei voi olla totta!”

Ihminen ei kykene käsittämään tapahtunutta ja haluaa kieltää sen. Kaikki ajatukset ja tunteet pyörivät erotilanteen ympärillä. Tuska on kova ja tunteet vaihtelevat. Suru ja raivo ovat tyypillisiä tunteita tässä vaiheessa. Erossa haaveet yhteisestä tulevaisuudesta särkyvät. Ihminen tavallisesti pyrkii torjumaan ja kieltämään tilanteen, koska se tuntuu liian pelottavalta ja sietämättömältä. On vaikea uskoa, että ero on lopullinen. Ihmisen mieli hakee syitä ja pyrkii peruuttamaan tapahtuneen. Moni voi masentua ja kärsiä uni- ja keskittymisvaikeuksista sekä ruokahaluttomuudesta. Ajantaju voi muuttua, ennen lyhyt hetki tuntuu nyt ikuisuudelta. On hyvä tietää, ettei ole menettämässä järkeään, vaikka tunteet saattavat olla ahdistavan voimakkaita. Kysymys on elämään astuneesta isosta muutoksesta ja psyykeen luonnollisesta reaktiosta siihen. Kriisi on psyykeen keino selvittää epätavallisesta elämäntilanteesta mahdollisimman vähin vaurioin.

Reaktiovaihe

"Mitä tapahtui?"

Ihminen yrittää saada käsityksen tapahtuneesta: miksi ja miten kaikki tapahtui. Eron työstäminen alkaa. Henkiset puolustuskeinot alkavat toimia paremmin ja tapahtuman kieltäminen vähenee. Ihmiselle voi ilmaantua ruumiillisia oireita: ahdistuneisuutta, itkuisuutta, puristuksen tunnetta rinnan alla, pahoinvointia, sisäistä vapinaa, vetäytymistä, syyllisyydentunteita, ruokahaluttomuutta, masennusoireita, univaikeuksia, vihamielisyyttä, toisten syyllistämistä ja tunteiden peittämistä. Psyhyke käsittelee ja sulattelee menetystä ja siihen liittyviä tunteita pala palalta. Yksin jääminen ja eroon joutuminen herättävät pelkoa ja tuskaa. Aluksi voimakkaimpina tunteina tulevat pettymyksen ja vihan tunteet. Voimakkaita tunteita ei kannata pelästyä. Niiden kautta ihminen työstää tapahtunutta ulos itsestään. Tyypillistä tälle vaiheelle on ylikierroksilla käyminen. Tarve keskustella on suuri ja se on myös tarpeellista. Reaktiovaihe kestää viikosta muutamaan kuukauteen.

Käsittelyvaihe

"Miten tästä selviää?"

Käsittelyvaiheeseen siirtyminen tapahtuu, kun ihminen on hyväksynyt eron lopullisuuden. Ihmisen mieli kääntyy sisäänpäin ja alkaa pitkä ja usein hidas luopumisen vaihe. Tälle vaiheelle ominaisia tunteita ovat suru ja viha. Vihan avulla ihminen aluksi kieltää tai mitätöi toisen ihmisen merkityksen riuhaistakseen itsensä puolisoista irti. Suru puolestaan irrottaa ihmisen kiintymyksen ja riippuvuuden tunteista. Suru auttaa luopumaan ja tekee tilaa uudelle. Käsittelyvaiheen vaaroina voidaankin pitää masentumista ja jumittumista. Tämä vaihe voi kestää muutamista kuukausista noin vuoteen.

Uudelleen suuntautumisen vaihe

"Elämä voittaa!"

Onnistuneen kriisin läpikäytyään ihminen on hyväksynyt eroon liittyvät menetykset ja sopeutunut uuteen elämäntilanteeseen. Ihminen on kyennyt käsittelemään kriisin siten, ettei se enää rajoita elämää. Itseluottamus on palautunut ja ilon tunne palannut elämään. Tapahtuman aiheuttama suru ei välttämättä katoa, mutta sen kanssa oppii elämään. Varmuus siitä, että elämäntilanteista selviää kohottaa itsetuntoa.

Kriisiä läpikäyvä ihminen ikään kuin purkaa vanhaa ja rakentaa uutta samanaikaisesti. Kriisin kautta voi kasvaa, kypsyä ja oppia uutta. Perheen hajoaminen ei siis ole pelkästään loppu kaikelle, vaan alku uudelle suunnalle niin lasten kuin aikuistenkin elämässä. Erosta selviytyminen vie 2-5 vuotta.

Lähteet: Linnankoski-Valtonen: Erosta elossa - ero-opas miehille
Juusola: Kahden kodin kansalainen
Vanhemman opas - tietoa ja tukea lapsiperheen eroon

3. Eron yhteydessä käsiteltävät lapsen liittyvät asiat

3.1 Avioeron yhteydessä

Vanhemmat voivat tehdä sopimuksen lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisoikeudesta ja elatusavusta asuinkunnan lastenvalvojan luona, joka vahvistaa sopimuksen, jos se ei ole lapsen edun vastainen. Vahvistettu sopimus vastaa lainvoimaltaan tuomioistuimen antamaa ratkaisua.

On toivottavaa, että lapsen vanhemmat sopivat lapsen huollosta erotilanteessa yhteisymmärryksessä. Jos perheessä on ollut väkivaltaa tai muita vakavia tilanteita, sopiminen ei kuitenkaan välttämättä onnistu. Ristiriitatilanteissa asian ratkaisemiseksi voi hakea tukea lastenvalvojalta, perheneuvolasta (Perheasiansovittelu) tai muilta eroauttajilta.

Jos yhteisymmärrykseen ei päästä, oikeus ratkaisee huollon, asumisen ja muut tähän liittyvät asiat. Tällöin käräjäoikeus saattaa pyytää selvitystä sosiaalitoimelta. Selvityksessä arvioidaan mm. vanhemmuutta hyvän hoidon ja kasvatuksen näkökulmasta, miten ja missä määrin vanhempi on osallistunut lapsen hoitoon, kykyä tarjota lapselle turvallinen, hellä ja ymmärtäväinen kasvuympäristö, vanhempien terveydentila, taloustilanne sekä asumisjärjestelyt.

Lapsen huoltomuodot erotilanteessa

- **Yhteishuolto** tarkoittaa sitä, että vanhemmat yhdessä päättävät lapsensa tärkeistä asioista, kuten nimestä, hoidosta, kasvatuksesta, passista, asuinpaikasta, kansalaisuudesta, äidinkielestä, uskontokunnasta, koulutuksesta ja terveydenhuollosta sekä lapsen omaisuuden käytöstä.

Yhteishuollossa kummallakin huoltajalla on oikeus saada tietoja lapsestaan viranomaisilta esim. päivähoidosta, lääkäriltä, opettajilta ja poliisilta.

Joskus tuomioistuin voi päättää huoltajien välisestä tehtävien jaosta erikseen ja antaa päätösvallan jossakin asiassa yksin toiselle vanhemmalle. Tällöin puhutaan **rajoitetusta yhteishuollosta**.

- **Yksinhuolto** tarkoittaa sitä, että toisella vanhemmalla on yksin päätäntäoikeus lapsen kaikista asioista. Viranomaisella ei lupaa antaa lasta koskevia tietoja huollosta erotetulle vanhemmalle (ellei toisin ole päätetty).

Lapsen asuminen

Silloin kun vanhemmat ovat yhdessä lapsen huoltajia, mutta eivät asu yhdessä, on ratkaistava, kumman vanhemman luona lapsi asuu. **Lähtökohtana tulee olla lapsen etu.** Harkittaessa lapsen asuinpaikkaa, on tärkeää ottaa huomioon, kuinka asuminen ja lapsen arkeen kuuluvat asiat järjestyvät käytännössä parhaiten.

Vuoroasuminen tarkoittaa sitä, että lapsi asuu puolet tai lähes puolet ajastaan vuorotellen vanhempiensa luona (vaatii hyviä suhteita vanhempien välillä ja on toivottavaa, että vanhemmat asuvat lähekkäin, jolloin koulu, päiväkotia ja kaverit pysyvät ennallaan). Joissakin tapauksissa lapset asuvat pysyvästi samassa paikassa ja vanhemmat asuvat vuorotellen heidän kanssaan. Lapsi voi kuitenkin olla virallisesti kirjoilla vain yhdessä paikassa (lähivanhempi). Muista lapsen etu, ei se, mikä sopii vanhemmille parhaiten!

Lähivanhempi = lapsen kanssa pääsääntöisesti asuva vanhempi.

Etävanhempi = vanhempi, joka ei pääsääntöisesti asu lapsen kanssa.

Tapaamisoikeus

Lapsen tapaamisoikeuden tarkoituksena on turvata lapselle oikeus pitää yhteyttä ja tavata vanhempansa, jonka luona hän ei asu. Tapaamisoikeuden turvaaminen on kummankin vanhemman vastuulla. Lapsen oikeus tavata vanhempansa ei ole sidoksissa siihen, onko vanhempi lapsen huoltaja vai ei. Tapaamisoikeus voidaan vahvistaa vain lapsen ja vanhemman välille.

Lapsen elatus

Vanhemmilla on velvollisuus elättää alaikäistä lastaan. Lapsella on oikeus riittävään elatukseen, joka käsittää lapsen kehitystason mukaisten aineellisten ja henkisten tarpeiden tyydyttämisen, lapsen tarvitseman hoidon ja koulutuksen sekä tästä aiheutuvat kustannukset.

Vanhemmat vastaavat lapsensa elatuksesta kykynsä mukaan. Etävanhemman maksaman elatusavun suuruus määräytyy lapsen elatuksen tarpeen ja molempien vanhempien elatuskyvyn perusteella.

Lapsen oikeus saada elatusta vanhemmiltaan päättyy, kun hän täyttää kahdeksantoista vuotta tai jos hän solmii avioliiton ennen kuin täyttää 18 vuotta. Jos lapsi käy kuitenkin vielä koulua, hänen on mahdollista hakea vanhemmaltaan koulutusavustusta.

Elatusavun määrästä ja suorittamistavasta sovitaan vanhempien keskinäisellä sopimuksella tai lastenvalvojan vahvistamalla sopimuksella. Jos vanhemmat eivät pääse keskenään sovintoon lapsen elatusta koskevassa asiassa, voidaan asia viedä tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Elatusapu voidaan vahvistaa jatkuvasti voimassa olevaksi tai määräajaksi tai suoritettavaksi erimääräisenä eri ajanjaksoilta. Elatusapu maksetaan kuukausittain etukäteen tai se voidaan sopia maksettavaksi kertasuorituksena. Elatusmaksu on maksettava erääntymispäivänä pääsääntöisesti lapsen lähivanhemman pankkitilille. Jollei elatusapua makseta erääntymispäivänä, ne voidaan ulosmitata elatusvelvolliselta.

Lapsella on oikeus **elätustukeen**, jos

- elatusvelvollinen on laiminlyönyt *vahvistetun* elatusavun maksamisen (vahvistettu = joko lastenvalvojan vahvistama sopimus tai tuomioistuinten päätös)
- elatusapu on vahvistettu elätustukea pienemmäksi elatusvelvollisen vanhemman taloudellisen tilanteen vuoksi
- elatusapua ei ole vahvistettu lainkaan maksettavaksi elatusvelvollisen taloudellisen tilanteen vuoksi
- avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen isyyttä ei ole vahvistettu.
- olet adoptoinut lapsen ilman kumppania.

Täysi elätustuki on 1.1.2012 alkaen 147,96 €/kk, se tarkistetaan vuosittain indexillä. Elätustuki on verotonta tuloa ja sen toimeenpanosta vastaa KELA.

3.2 Avoeron yhteydessä

Avioeron yhteydessä käytettävää menettelyä käytetään soveltuvin osin myös avoerossa. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli molemmat vanhemmat ovat lapsen huoltajia ja vanhemmat eroavat avoliitosta, sovitaan lapsen huollosta, asumisesta, tapaamisoikeudesta ja elatusavusta edellä mainituin tavoin.

4. Perheasioiden sovittelu

Avioliittolaisissa on säännelty erityinen perheasioiden sovittelupalvelu. Palveluun haudutaan, kun avo/aviopuolisot hakevat apua ja tukea harkitessaan parisuhteen purkamista tai eropäätöksen jälkeen, heidän pohtiessaan mm. eroon liittyviä tunteita, erojärjestelyjä tai lasten tilannetta. Sovittelussa pyritään etsimään ratkaisuja vanhempien esiin nostamiin ongelmiin neuvottelemalla ja etsimällä vaihtoehtoisia ratkaisutapoja. Myös lasten on mahdollista osallistua perheasiainsovitteluun. Sovittelupalvelun käyttäminen on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Sovittelun järjestä-

misestä huolehtivat kunnan sosiaaliviranomaiset, perheasiain neuvottelukeskus ja perheneuvola. Näiden lisäksi sovittelupalveluita voivat antaa tähän luvan saaneet yhteisöt ja henkilöt.

5. Omaisuuksien jako eli ositus

5.1 Avioerossa

Omaisuuksien jako voidaan toimittaa siten, että osapuolet tekevät keskenään sopimuksen (sopimusositus). Tällöin siitä laaditaan asiakirja, joka on päivätty ja allekirjoitettava sekä kahden esteettömän henkilön todistettava oikeaksi.

Jos osapuolet eivät pääse asiassa yksimielisyyteen, osituksen toimittaa tuomioistuimen tähän tehtävään määräämä pesänjakaja, tavallisesti asianajaja.

Omaisuuksien ositusta voidaan **sovittaa** silloin, jos se johtaisi kohtuuttomaan lopputulokseen tai siihen, että toinen puoliso saisi perusteettomasti taloudellista etua. Kun osituksen sovittelua harkitaan, otetaan erityisesti huomioon avioliiton kestoai-
ka, puolisoitten toiminta yhteisen talouden hyväksi ja omaisuuden säilyttämiseksi ja kartuttamiseksi. Sovittelupäätöksen tekee tuomioistuimen määräämä pesänjakaja.

5.2 Avoerossa

Jos avioliitto on purkautunut ennen 1.4.2011, yhteistalouden purkuun ei ole erityisiä säännöksiä. Peruseriaate tällöin on, että kumpikin pitää oman omaisuutensa ja yhteisen omaisuuden jaosta tulee sopia. Riitatapauksessa omaisuuden omistusoikeus tulee todistaa esim. kuiteilla.

Avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta on tullut voimaan uusi laki 1.4.2011. Tätä lakia sovelletaan avioliittoihin, jotka ovat päättyneet sinä päivänä tai sen jälkeen. Lisäksi edellytetään lain soveltamiseksi, että avioliitto on kestänyt vähintään viisi vuotta tai puolisoilla on tai on ollut yhteinen tai yhteisessä huollossa oleva lapsi.

Uuden lain perusteella toimitettavissa yhteistalouden purkamisissa lähtökohtana on, että kumpikin puoliso pitää oman omaisuutensa. Jos irtaimen esineen osalta ei selviä, kummalle se kuuluu, se katsotaan yhteiseksi.

Uutta lakia sovellettaessa voi myös tulla kyseeseen oikeus hyvitykseen. Jos puoliso on auttanut toista puolisoa kartuttamaan omaisuuttaan ja omaisuuden jakaminen pelkästään omistussuhteen perusteella merkitsisi hyötymistä toisen kustannuksella eikä hyötyminen ole vähäinen, voi auttaneella puolisoilla olla oikeus hyvitykseen.

Hyvitykseen oikeuttava panos voi olla esim. taloustyötä kotona toisen kartuttaessa omaisuuttaan työelämässä. Se voi olla myös merkittävä rakennus- ja korjaustyö tai pitkäaikainen hoivatyö kotona toisen puolison hyväksi.

Omaisuuden erottelusta ja hyvityksestä on uuden lain mukaan mahdollista sopia puolisoitten kesken. Mikäli sopiminen ei onnistu, voi asiaa varten hakea oikeudelta pesänjakajan määräämistä, joka päättää jaosta ja hyvityksestä. Hyvitysvaatus voi- daan myös saattaa kanteella oikeuden ratkaistavaksi.

Hyvitys tulee vaatia joko erottelussa tai viimeistään kuuden kuukauden kuluessa erottelusta.

6. Lapsen tunteita erossa

- 🌸 **Hämmennys:** Erotilanne tuntuu usein lapsesta sekavalta ja hänen voi olla vaikea ymmärtää, mitä perheessä tapahtuu ja miksi. Lapsi voi miettiä onko tapahtumat totta.
- 🌸 **Syällisyys ja häpeä:** Usein lapsi kokee syyllisyyttä ja häpeää vanhempien erosta. Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän hän ajattelee asioiden johtuvan itsestään.
- 🌸 **Pelko:** Lasta pelottaa luopuminen tutusta ja turvallisesta. Hänen perusturvallisuuden tunteensa voi järkkyyä ja voi tuntua että mitä tahansa voi tapahtua. Hylkääkö vanhempi hänetkin.
- 🌸 **Ikävä ja suru:** Vanhemman on tärkeä antaa lupa surun ja ikävän tunteiden ilmaisemiseen. Joskus lapsen voi olla vaikea puhua kipeistä asioista ja tunteista, jolloin hän vetäytyy omiin oloihinsa eikä hae lohtua.
- 🌸 **Pettymys:** Eron jälkeen lapset usein toivovat vanhempien rakastuvan uudelleen ja muuttavan takaisin yhteen. Lapsi kokee pettymystä, kun toiveet eivät toteudu.
- 🌸 **Viha:** Lapsella on oikeus olla vihainen siitä, että vanhemmat ovat eronneet ja hän on joutunut luopumaan monista asioista ja mahdollisesti ihmissuhteista.
- 🌸 **Helpotus:** Lasta helpottaa kun hän saa irrottautua aikuisten asioista. Lapsen tehtävä ei ole lohduttaa vanhempaa.
- 🌸 **Ilo:** Vanhempien ero voi lapsesta tuntua vielä pitkän aikaa pahalta. Aikaa myöten kun lapsi oppii hyväksymään tapahtuneen, myös paha olo vähenee. Lapsen on hyvä oppia tuntemaan omat vahvuutensa ja pitämään itsestään juuri sellaisena kuin on.

7. Miten autan lastani erossa

- 🌸 Kerro lapselle erosta ja sen syistä. Sano, ettei ero ole hänen syytään.
- 🌸 Kerro lapselle, että vanhemmat eivät eroa hänestä ja auta lasta kertomaan asiasta kavereille ja muille aikuisille.
- 🌸 Säilytä arjen rutiinit mahdollisimman muuttumattomina ja valmistele lasta parhaasi mukaan tuleviin muutoksiin.
- 🌸 Anna lupa lapsen kaikenlaisille tunteille, älä jätä lasta yksin ikävään ja suruun vaan lohduta häntä.
- 🌸 Kannusta lastasi ilmaisemaan tunteitaan jutellen, piirtäen, kirjoittaen tai muulla hänelle luontaisella tavalla.
- 🌸 Pysy itse rauhallisena lapsen tunnekuohun aikana ja ohjaa häntä rakentavaan kiukun purkamiseen.
- 🌸 Vältä riitelyä toisen vanhemman kanssa lapsen kuullen. Tue lapsen ja toisen vanhemman suhdetta sekä lapsen myönteistä mielikuvaa toisesta vanhemmastaan.
- 🌸 Kerro lapselle, että vanhempien riidat eivät ole hänen syytään. Älä viestitä aikuisten asioita lapsen kautta.
- 🌸 Luo turvaa olemalla lapsen lähellä. Älä vuodata omia hankalia tunteitasi lapselle.
- 🌸 Anna lapsen muistella menneitä ja katsella valokuvia. Tee yhdessä lapsen kanssa mukavia asioita.
- 🌸 Kiitä ja kehu lastasi usein ja kannusta häntä nauttimaan iän mukaisista asioista.

8. Mitä muita asioita tulisi hoitaa/huomioida

- Lasten avuntarve ks. liite
- Oma avuntarve ja jaksaminen ks. liite
- Kelan etuudet: Mitä maksetaan ja kenelle kuuluu esim. asumistuki, lapsilisät, kotihoidontuki ja yksinhuoltajakorotukset.
- Tarkista asunnon/perheen sähkö sopimus, vakuutukset, puhelimet, nettiyhteydet, bonuskortit yms.
- Osoitteenmuutos postiin ja maistraattiin. Jos jäät vanhaan osoitteeseen, tarkista maistraatista, että toinen on tehnyt osoitteenmuutoksen.
- Asunto- ja muiden lainojen tarkistukset ja siirrot omalle tai toisen nimelle.
- Jos yhteinen tili, hanki oma tili tai poista oman tilisi käyttöoikeus toiselta. Etuuksien, palkkojen ja muiden maksujen siirto omalle tilille.
- Lasten tilit ja niiden käyttöoikeus.
- Lehdet ym. yhdessä tilatut asiat tarkistukseen. Kenelle tilattu ja kuka maksaa?
- Jos muutto, niin lasten koulut, päiväkodit yms. kuntoon.

Hyvin hoidettu ero luo pohjan eron jälkeen jatkuvalle elämälle

Liite

Eroauttajien yhteystiedot

päivitetty 2.2.2016

EEVA- EVÄITÄ ERON JÄLKEISEEN VANHEMMUUTEEN HANKE 2015-2016

Yksilö – ja perhetapaamiset, vertaisryhmät
 Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys, Tukkipolku 2, Lappeenranta
 Palveluohjaus ja ajanvaraus p. 040 594 0080, ma-to klo10-13
eeva-hanke@ek-perhetyo.fi

PERHEASIAIN NEUVOTTELUKESKUS / perheasioiden sovittelu

Lappeenranta: Valtakatu 38 ajanvaraus ark. klo 9-11 ja 13-15 p. 040 312 6800

Imatra: Tainionkoskentie 80, B ajanvaraus ark. klo10-12 p. 05 682 7240

PERHEOIKEUDELLISET ASIAT

Lastenvalvoja on viranomainen, joka vahvistaa lapsen huoltoon, asumiseen, tapaamiseen sekä elatukseen liittyvät vanhempien keskinäiset sopimukset.

Lastenvalvojen yhteystiedot www.eksote.fi

LASTEN JA NUORTEN TALO

Uudet asiakkaat ark. klo 9-15 p. 05 352 2360
 Lasten ja nuorten talo, Kasarmikatu 7, Lappeenranta
 Lasten ja nuorten talo Kauppakatu 7, Imatra

SAIMAAN KRIISIKESKUS

Pormestarinkatu 6A, 53100 Lappeenranta
 Ajanvaraus: ma-to klo 10-13
 p. 05 453 0020

ETELÄ-KARJALAN KÄRÄJÄOIKEUS

Asiantuntija-avusteinen tuomioistuinsovittelu huoltoriidoissa (Follo)
 Lappeenranta: Raastuvankatu 19, p. 029 564 5900
 Imatra: Koskikatu 1 B, p. 029 564 6000, 029 564 6026

EROAUTTAMISEN NETTILINKIT

www.ek-perhetyo.fi

www.apuaeroon.fi

www.neuvokeskus.fi

www.yvpl.fi

www.mll.fi

www.vaestoliitto.fi

www.supli.fi

www.miessakit.fi

Opas on Eroperheen kahden kodin lapset -projektin kokoama. Projekti (v. 2011- 2014) on osa Lahden ensi- ja turvakoti ry:n toimintaa ja sen rahoituksesta vastaa Raha-automaattiyhdistys. Eroperheen kahden kodin lapset-projektin luvalla Etelä-Karjalan perhetyön kehittämissyhdystys ry on päivittänyt oppaan Eksoten alueen lapsiperheitä palvelemaan. eeva-hanke@ek-perhetyo.fi